

VALDEMARSVIKS
KOMMUN

Folkhälsostrategi för Valdemarsviks kommun 2023-2025

Antagen av Kommunfullmäktige: 2018

Senast reviderad och antagen i Kommunfullmäktige: 2022-12-12

Giltig från och med: 2023-01-01

Dokumentansvarig: Kommundirektör Karl Öhlander

Inledning

Följande Folkhälsost strategi är en reviderad version av kommunens tidigare strategi för folkhälsoarbetet (*Strategi för en god och jämlik hälsa i Valdemarsviks kommun 2018-2022*). Revideringen har skett i dialog med förtroendevalda, chefer och medarbetare inom Valdemarsviks kommun med kommunens folkhälsoutmaningar som utgångspunkt. Folkhälsost strategin är antagen av Kommunfullmäktige och ska årligen följas upp av Kommunstyrelsen. Revidering ska ske senast 2025-12-31 eller tidigare vid behov.

Folkhälsost strategins syfte och innehåll

Folkhälsost strategin syftar till att ringa in de områden som Valdemarsviks kommun ser som viktigast att fokusera på framåt för att uppnå en god och jämlik hälsa hos invånarna. Strategin visar den politiska viljan i folkhälsofrågor och ska vara vägledande vid beslut som påverkar folkhälsan. Styrdokumentet är kommunövergripande och gäller för samtliga utskott och sektorer. Folkhälsost strategin är ett stöd och underlag även i verksamheternas prioritering vad gäller hälsofrämjande och förebyggande arbete.

Även om strategin i första hand är ett vägledande styrdokument för tjänstepersoner och förtroendevalda i Valdemarsviks kommun, ger den också möjlighet för kommuninvånarna att få en inblick i kommunens folkhälsoarbete.

Den nationella folkhälsopolitiken

Det övergripande målet för svensk folkhälsopolitik är att *skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation (Regeringens proposition 2017/18:249)*. Målet tydliggör samhällets ansvar som förutsätter ett gemensamt och tvärsektoriellt arbete. Målen gäller för alla aktörer i statliga, regionala och kommunala verksamheter i Sverige. Folkhälsopolitiken syftar till att åstadkomma mer jämlika livsvillkor och därmed möjligheter för en jämlik hälsa.

Sverige har åtta nationella målområden för folkhälsoarbetet, vilka alla återspeglar hälsans bestämningsfaktorer (de faktorer som påverkar hälsan). Exempel på bestämningsfaktorer är utbildningsnivå, uppväxtförhållanden, bostadsområde, levnadsvanor och sjukvård.

Folkhälsopolitikens åtta målområden

1. Det tidiga livets villkor
2. Kunskaper, kompetenser och utbildning
3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
4. Inkomster och försörjningsmöjligheter
5. Boende och närmiljö
6. Levnadsvanor
7. Kontroll, inflytande och delaktighet
8. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Sveriges målområden för folkhälsoarbetet (Illustration: Folkhälsomyndigheten)

Folkhälsan nationellt sett

Folkhälsan har under en längre period utvecklats positivt men de senaste två åren har covid19-pandemin påverkat folkhälsan negativt på flera sätt. Direkt genom sjukdom och död, och indirekt genom samhällets förutsättningar och människors livsvillkor, levnadsvanor och hälsa. Den ökade arbetslösheten i början av pandemin drabbade vissa grupper hårdare än andra. När det gäller levnadsvanor rapporterade unga vuxna att de satt mer stilla under pandemin. Folkhälsomyndigheten har också visat att spelproblemen ökade i vissa grupper. De äldsta och de yngsta åldersgrupperna i samhället besvärades av isolering och ofrivillig ensamhet i störst utsträckning. De långsiktiga konsekvenserna av pandemins påverkan på folkhälsan kvarstår dock att analysera.

En annan negativ trend för folkhälsan är den ökade andelen personer med övervikt och fetma, där drygt hälften av Sveriges vuxna befolkning är drabbade. Vart femte barn i nioårsåldern har fetma eller övervikt. Fetma har ökat bland både kvinnor och män och i samtliga utbildningsgrupper. Personer med fetma har ökad risk för bland annat typ 2-diabetes, vissa cancersjukdomar samt hjärt- och kärlsjukdomar. Vad gäller alkohol har riskkonsumtionen totalt sett minskat något, men ökat i åldersgrupperna 45-64 och 65-85 år.

Överlag är det mest oroväckande att folkhälsan är ojämnt fördelad mellan olika grupper. Personer med en lägre socioekonomisk position har genomgående mer ogynnsamma förutsättningar för hälsa, dels på grund av sämre levnadsvanor, dels utifrån den ekonomiskt utsatta situationen de och eventuella barn befinner sig i. Även unga kvinnor är en utsatt målgrupp. De upplever en sämre psykisk hälsa än andra. Det krävs därför riktade och behovsanpassade insatser för att utjämna skillnaderna i hälsa både på nationell och lokal nivå.

Positiva trender för folkhälsan är bland annat att ohälsotalet minskar och att riskkonsumtionen av alkohol bland tonåringar och unga vuxna i åldern 16-29 år minskar. Detsamma gäller för tobaksanvändningen generellt.

Folkhälsoutmaningar i Valdemarsvik

Även i Valdemarsvik utvecklas folkhälsan positivt på flera håll. Statistik visar att ohälsotalet minskar och andelen gravida samt elever i årskurs 8 röker i mindre utsträckning. Dödligheten i lungcancer och skador av fallolyckor minskar. Positivt är också att allt färre 6-åringar har karies.

Exempel på trender som är negativa ur ett folkhälsoperspektiv är att utbildningsnivån minskar bland pojkar och är totalt sett lägre jämfört med riket och länet. År 2020 låg andelen pojkar som tagit gymnasieexamen inom tre år på 52 procent mot rikets 65,5 procent. 2021 var andelen pojkar som tagit gymnasieexamen inom tre år 47,5 procent jämfört med rikets 62,5 procent. Intensivkonsumtionen av alkohol ökar bland vuxna och andelen rökande gravida är fortsatt relativt hög, även om den minskat över tid.

Enkäten *Om mig* som genomförs bland elever i årskurs 8 visar att flickor dricker sig berusade i högre grad än pojkarna. Tobaksbruket bland flickorna i samma ålder ökar. Den psykiska ohälsan bland unga flickor och äldre blir sämre och förekomsten av diabetes typ 2, hjärt- och kärlsjukdomar och övervikt bland vuxna ökar. Oroväckande är att även andelen barn med fetma och övervikt är högre än någonsin.

Ur ett socioekonomiskt perspektiv är arbetslösheten högre och inkomsten lägre bland invånare med låg utbildningsnivå i Valdemarsvik. Familjer där föräldrarna har en utländsk bakgrund är mest ekonomiskt utsatta.

Källor: *Folkhälsomyndigheten, Region Östergötlands områdesprofiler, enkät Om mig 2021 och Kolada.se.*

Ökad andel äldre i befolkningen

I Valdemarsviks kommun är cirka en tredjedel av befolkningen över 65 år. Under en längre tid framöver kommer antalet äldre att öka ännu mer i hela landet, så även i Valdemarsvik. Enligt *Folkhälsomyndigheten* har en ökande andel äldre i befolkningen effekt på folkhälsan i stort då det innebär att fler lever med sjukdom och funktionsnedsättningar som är vanliga bland äldre. Risken för svårare och mer komplex sjukdom ökar dessutom med åldern. En äldre befolkning kan också innebära en högre sårbarhet vid vissa hälsokriser, som till exempel under Covid 19-pandemin.

Folkhälsostrategi – för god och jämlik hälsa i Östergötland

Folkhälsostrategin för Östergötland togs fram av *Region Östergötland* i samverkan med Östergötlands kommuner, *Länsstyrelsen Östergötland* och representanter för civilsamhället under 2022. Den regionala folkhälsostrategin utgår bland annat från *Östgötakommisionen för folkhälsa, Regionala utvecklingsstrategin* och *Agenda 2030*. Syftet med strategin är främst att lyfta fram prioriterade folkhälsoområden för länet, stimulera till ett långsiktigt systematiskt folkhälsoarbete samt att stödja arbetet med regional utveckling.

Utgångsläget i strategin är de åtta nationella folkhälsomålen samt två adderade målområden som berör *Fritid och kultur* respektive *Miljö och klimat*. Till samtliga tio målområden har berörda aktörer enats om tre insatsområden att lyfta som särskilt viktiga. Folkhälsostrategin omfattar hela Östergötland och arbetet ska ske i samverkan mellan *Region Östergötland, Östergötlands kommuner, Länsstyrelsen i Östergötland, Linköpings universitet*, berörda statliga myndigheter samt civilsamhället.

Folkhälsoarbete i Valdemarsviks kommun

Valdemarsvik – den hälsosamma kommunen

Valdemarsviks vision *I balans med naturen* ska uppnås via sex inriktningsmål, varav ett ska skapa *Den hälsosamma kommunen*. Inriktningsmålet är att kommunen ska arbeta för en bra boendemiljö, ett brett utbud av sociala aktiviteter, en aktiv livsstil och ett inkluderande samhälle. Kommunens inkluderande arbete stärkas med det lokala föreningslivet inom kultur och idrott. De insatser som kommunen utför för de människor som är i behov av samhällets stöd ska stötta den enskildes möjlighet till frihet, ansvarstagande och delaktighet.

I kommunens *Mål och budget 2022-2024* ska sektorerna bland annat prioritera: att arbeta för att skapa attraktiva förskolor och skolor, stärka kommuninvånarnas möjlighet till en god och jämlik hälsa, öka samverkan mellan exempelvis skola, socialtjänst och fritidsverksamhet, god och nära vård samt att skapa förutsättningar för ett tillgängligt friluftsliv.

Illustration från Mål och budget 2022-2024, Valdemarsviks kommun.

Ansvar och genomförande för folkhälsoarbetet

För att arbetet med Valdemarsviks folkhälsostrategi ska bli framgångsrikt krävs en hållbar struktur med tydliga roller och ansvar inom sektorer och funktioner. Det krävs också en tydlig genomförandeprocess. Ett kommunövergripande och tvärsektoriellt styrdokument med gemensamma mål som *Folkhälsostrategin* kräver även samverkan mellan sektorerna. En tvärsektoriell styrgrupp, arbetsgrupper och funktioner med uppdrag att implementera målen samt genomföra och samordna insatser är nödvändiga. Arbetet med planering, genomförande och uppföljning av folkhälsostrategin underlättas om de följer de ordinarie budget- och uppföljningsprocesserna för kommunens verksamheter och politisk organisation.

Förtroendevaldas roll

Kommunfullmäktige fastställer folkhälsostrategin och kommunstyrelsen ansvarar för att sektorerna via utskott verkställer strategin samt säkerställer att åtgärder och resultat följs upp årligen. Kommunstyrelsen ansvarar för att fördela budgetramar till sektorerna för genomförande av folkhälsorelaterade åtgärder. Folkhälsoarbetet följs upp av Kommunstyrelsens arbetsutskott som också bereder ärenden för behandling och ställningstaganden i Kommunstyrelsen. Utskottet följer löpande arbetet med strategin och dess handlingsplaner.

Sektorernas roll

Styrgrupp för arbetet med folkhälsostrategin är kommunens sektorchefer och kommundirektör. Styrgruppens uppdrag är att:

- Ansvara för att åtgärder och insatser för *Folkhälsostrategins* mål tas fram i samverkan mellan sektorerna när det är relevant.
- Uppdra sina verksamheter att implementera *Folkhälsostrategins* mål, beslutade åtgärder och insatser i den egna organisationen. Berörda ledningsgrupper ska känna till de åtgärder och insatser som är relevanta för sektorn och löpande informeras om det pågående arbetet.
- Följa upp arbetet med *Folkhälsostrategins* mål löpande under året. Folkhälsoutvecklaren (eller motsvarande funktion) är föredragande.

Samordnande funktion

En folkhälsoutvecklare eller motsvarande funktion med ett kommunövergripande uppdrag är framgångsrikt för folkhälsoarbete som ofta sker i samverkan mellan flera verksamheter i gemensamma processer. Samordnaren bör organisatoriskt sett vara centralt placerad i kommundirektörens stab, kommunledning eller motsvarande. Huvuduppdraget ska vara att driva och samordna arbetet med folkhälsostrategin genom att:

- Omvärldsbevaka folkhälsofrågor regionalt och nationellt (vara representant i relevanta regionala och nationella nätverk, delta i utbildningar och konferenser som bidrar till utveckling för kommunens folkhälsoarbete).
- Vara stödfunktion vid implementering av åtgärder, handlingsplaner, utveckling av metoder och arbetssätt samt i kommunikationsarbetet.
- Genomföra dialog med invånarna och civilsamhället samt mobilisera samverkan.
- Regelbundet rapportera arbetet med folkhälsostrategin till styrgrupp och politiska forum.

Prioriterade områden i det lokala folkhälsoarbetet

Kommunens *Mål och budget* innehåller mycket som påverkar folkhälsan hos invånarna. För att kraftsamla och vägleda sektorerna i folkhälsoarbetet har Kommunfullmäktige beslutat att en särskild strategi för folkhälsoarbetet är viktig. En strategi med mål som är gemensam för alla utskott och sektorer tydliggör vad kommunen ska prioritera ur ett folkhälsoperspektiv. Prioriterade målområden för folkhälsan 2023-2025:

1. En god psykisk hälsa bland invånarna
2. Ett rikt friluftsliv och kulturliv och en meningsfull vardag och fritid
3. Hälsosamma levnadsvanor
4. En trygg och säker kommun
5. Ett gott föräldraskap och trygga familjerelationer

1. En god psykisk hälsa bland invånarna

Den psykiska ohälsan ökar både nationellt sett och i Valdemarsvik, särskilt bland unga flickor. Psykisk ohälsa hos barn och unga kan vara ett stort hinder i barns och ungas personliga utveckling och deras möjligheter till etablering i samhället. Under pandemin drabbades många äldre av social isolering och ensamhet vilket påverkade deras psykiska välmående. Exempel på andra grupper i samhället som står i riskzonen för psykisk ohälsa är nyanlända, HBTQI-personer, personer med funktionsvariation samt personer med missbruk. Vad gäller genomförda självmord (suicid) är de vanligare bland män.

Självmord är den yttersta konsekvensen av svårt lidande. Lidandet kan ha orsakats av sjukdom (psykisk eller somatisk) eller av olika trauman och livshändelser som arbetslöshet, ekonomiska svårigheter, social isolering eller förlust av närstående. Varje år tar cirka 1500 människor sitt liv i Sverige. Suicid medför stort lidande i första hand för varje enskild person som inte ser någon annan utväg än att ta sitt liv, men även för närstående och övrigt socialt nätverk.

Mål

- Invånarna i Valdemarsvik ska ha en god psykisk och självupplevd hälsa och välbefinnande.
- Ingen individ ska behöva lida av självskadande beteende, göra försök till suicid eller ta sitt liv.

Vad prioriterar vi under 2023-2025?

- Insatser för att främja psykisk hälsa bland barn, unga och äldre.
- En ökad kunskap om psykisk ohälsa, suicid och befintliga stödinsatser bland medarbetare i den kommunala organisationen.
- Informationsinsatser kring det stöd som finns att tillgå för drabbade, professionella och närstående personer vad gäller psykisk ohälsa och suicid.
- En utvecklad samverkan med civilsamhället kring psykisk ohälsa och suicidprevention.

2. Ett rikt friluftsliv- och kulturliv och en meningsfull vardag och fritid

Friluftslivet utgör en viktig resurs i folkhälsoarbetet. Naturvistelse har flera positiva hälsoeffekter, såväl fysiskt som psykiskt. Friluftsliv ger möjlighet till fysisk aktivitet, avkoppling, rekreation och återhämtning. Valdemarsvik har fantastiska friluftsområden, vilket är viktigt att vårda, tillgänglighetsanpassa och att sprida kännedom om.

Att uppleva och delta i *kulturella aktiviteter* har positiva effekter för hälsan. Kulturupplevelser erbjuder möjlighet till socialt deltagande och kan ha en positiv inverkan på den psykiska hälsan genom att öka självkänslan och ge livsmening. Kultur kan även vara en resurs i förebyggande arbete och rehabiliteringsarbete.

Att ha en *meningsfull vardag och fritid* är betydelsefullt för alla. Att göra något meningsfullt innebär att göra något som känns viktigt, roligt, rogivande, stimulerande osv. Det kan till exempel vara de dagliga samtalen med en nära vän eller anhörig, delta i en idrott, promenera i skogen, öka sin kunskap om något, social samvaro, känna sig behövd eller uppskattad. Att ha ett arbete att gå till, som utöver inkomsten, bidrar till att ingå i ett socialt sammanhang och känna sig behövd är också meningsfullt för de flesta.

Vad gäller barn och unga är delaktighet i en regelbunden aktivitet oftast meningsfullt då det bla skapar rutiner i barnets vardag och ett eget ansvar att närvara i en aktivitet. Barnet ingår dessutom i ett socialt sammanhang med kompisar, får ökad kunskap, känner sig uppskattad och behövd mm. Att delta i föreningsliv eller att hänga på fritidsgården regelbundet innebär att barnet har ett vuxenstöd utanför familjen, vilket kan vara mycket betydelsefullt för barn som har en orolig familjesituation, svårt att prata med sina vårdnadshavare, känner sig utanför eller inte trivs i skolan. Chansen att fånga upp ett barn som inte mår bra ökar.

Mål

- Invånarna ska uppleva sin vardag och fritid som meningsfull.
- Invånarna ska ha god möjlighet till kulturupplevelser och delaktighet i kulturlivet.
- Invånarna ska ha en god möjlighet att uppleva natur, utöva friluftsliv samt att få en ökad kunskap om natur och miljö med allemansrätten som grund.

Vad prioriterar vi under 2023-2025?

- Aktiviteter inom och utanför kommunens verksamhet för att skapa en meningsfull vardag och en ökad gemenskap hos äldre.
- Att skapa mötesplatser och möjligheter för alla barn och unga att utöva fritidsaktiviteter.
- En fortsatt utvecklad samverkan och dialog med lokala föreningar.
- Att främja kulturlivet och informera om det utbud som finns.
- Informationsinsatser om kommunens natur- och friluftsområden.
- Aktiviteter för att locka ut barn och unga i naturen och aktiviteter som ökar kunskapen om allemansrätten.

3. Hälsosamma levnadsvanor

Människans livsstil har en stor betydelse för människans hälsa. Även om levnadsvanorna främst är individens eget ansvar har kommunen en viktig roll som kan skapa förutsättningar för att skapa och bibehålla goda vanor. Att vara *fysisk aktiv* dagligen är en levnadsvana som minskar risken för sjukdomar och att drabbas av fetma. Att vara fysiskt aktiv främjar människans psykiska välbefinnande och ofta även den sociala gemenskapen. Fysisk aktivitet ökar dessutom koncentrations- och inlärningsförmågan samt stresståligheten, vilket talar för att rörelse under arbets- och skoltid är gynnsamt.

Alkohol är den största orsaken till olyckor, sjukskrivning, sjukvård, förtidspensioneringar samt våld i såväl hemmet som i den offentliga miljön. Med ett förebyggande arbete kan alkoholens medicinska och sociala skador på människor och samhälle minska. Ett förebyggande arbete innebär dels att arbeta med attityder och normer, dels att begränsa tillgången på alkohol. Det behöver också finnas stöd för den som missbrukar alkohol och ett bra skyddsnet för närstående som drabbas.

Tobaksrökning är fortfarande en av de största riskfaktorerna för sjukdom och för tidig död i Sverige och är därmed ett viktigt område att prioritera i ett folkhälsoarbete. Ett effektivt tobaksförebyggande arbete innehåller både insatser för att minska antalet människor som börjar använda tobak samt insatser som minskar andelen som redan använder tobak.

Det finns många faktorer som påverkar *narkotikabruk* och narkotikarelaterade problem. Barn och unga som växer upp med olika typer av svårigheter till exempel hälsomässiga, familjerelaterade, sociala och ekonomiska, lever med en ökad risk. Det visar på vikten av tidiga insatser i samverkan och en kombination av hälsofrämjande och förebyggande arbete. Det handlar om att stärka skyddsfaktorerna kring barnet och att minimera riskfaktorerna som kan utveckla ett normbrytande beteende.

Mål

- Det ska vara lätt för alla invånare att utöva fysisk aktivitet dagligen.
- Valdemarsviks kommun ska vara fri från narkotika, dopning och spelmissbruk.
- Skador orsakade av alkohol och tobaksbruk ska minska.
- Barn och unga ska ha en hälsosam livsstil, fri från alkohol, narkotika, dopning, spelmissbruk och tobak.

Vad prioriterar vi under 2023-2025?

- Insatser som stimulerar fysisk aktivitet bland alla invånare och som ökar rörelseglädjen hos barn och unga.
- En utvecklad samverkan mellan *Region Östergötland*, förskola och skola i syfte att minska andelen barn och unga med övervikt samt öka familjestödet i frågan.
- Att stärka insatserna inom elevhälsan för att fånga upp respektive stödja barn med övervikt/undervikt.
- Förebyggande insatser för att motverka användning av tobak, alkohol, narkotika och spelberoende bland unga.

4. En trygg och säker kommun

Invånarna i Valdemarsviks kommun ska känna sig trygga och säkra på offentliga platser, på sin arbetsplats, i skolan, hemmet, särskilda boendet och i den digitala världen. För att kunna leva ett socialt och aktivt liv även under dygnets mörka timmar är den fysiska samhällsplaneringen av stor betydelse. Trygghet handlar också om att samhället är tillgängligt för alla oavsett ålder, kön, etnicitet eller funktionsvariation. Individen ska känna sig trygg och säker på Internet och i användandet av digitala verktyg och tjänster.

Mål

- Invånarna ska känna sig trygga i hemmet, på förskolan och skolan samt i det offentliga rummet.
- Barn och unga ska känna sig trygga på Internet.
- De äldre invånarna ska ha möjlighet att utöva och lära sig mer om digitala verktyg och tjänster.
- Det offentliga rummet ska vara tillgängligt för alla.
- Fallskador bland äldre ska minska.

Vad prioriterar vi under 2023-2025?

- Insatser för att stärka barn och ungas upplevelse av trygghet på skolan.
- Insatser i skolan för att minska kränkande behandlingar samt öka säkerheten på Internet.
- Insatser för att utveckla digitala tjänster inom vård och omsorg samt hjälpa äldre med att använda ny teknik.
- Att arbeta för att skapa trivsammare och tryggare utemiljöer och offentliga evenemang.
- Utveckla insatser för att minska våld i nära relationer.
- Insatser för att förebygga fallolyckor bland äldre.

5. Ett gott föräldraskap och trygga familjerelationer

Föräldrar* har huvudansvaret för barnets personliga förhållanden och för att barnets behov blir tillgodosedda. Föräldrar är i regel också de viktigaste personerna i barnets liv och de som känner barnet och dess behov bäst. En god anknytning och relation mellan barn och föräldrar minskar risken för en rad olika hälsoproblem och riskbeteenden. I en god familjemiljö lär sig barnet många av de grundläggande sociala färdigheter som är viktiga för ett positivt förhållningssätt och samspel med omvärlden liksom att känna tillit till sig själv, vuxenvärlden och samhället. I *Barnkonventionen* är det tydligt utskrivet att barnets föräldrar eller annan vårdnadshavare har huvudansvaret för barnets uppfostran och utveckling och ska hjälpa barnet att få sina behov tillgodosedda.

Föräldraskapet medför många olika utmaningar och stödet kan och behöver därför se olika ut. Det kan handla om allt från att erbjuda möjlighet för föräldrar att träffa andra föräldrar, information och kunskap, föräldrautbildningar, gruppverksamheter och vid behov enskilt stöd via socialtjänsten. Exempel på andra verksamheter som kan vara ett stöd i föräldraskapet är mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola, familjecentraler, förskola, skola, elevhälsa, socialtjänstens öppna verksamhet, familjerätt, familjerådgivning och det utbud av stöd som studieförbund och ideella organisationer erbjuder.

Mål

- Alla föräldrar i Valdemarsviks kommun ska erbjudas stöd i sitt föräldraskap under hela barnets uppväxt (0-18 år).
- Valdemarsviks kommun ska erbjuda ett anpassat föräldraskapsstöd via gruppverksamhet och enskilda samtal samt information och dialog via digitala kanaler som exempelvis Epost och chatt.

Vad prioriterar vi under 2023-2025?

- Att erbjuda fysiska mötesplatser för föräldrar och vårdnadshavare.
- Att informera och erbjuda familjer individuellt samtalsstöd, föräldrautbildningar och andra organiserade träffar för föräldrar.
- En utvecklad samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst vad gäller insatser för att stödja föräldraskapet och relationerna inom familjen.
- Utveckling av de digitala kanalerna för att kommunicera och informera föräldrar om det som berör deras barn eller föräldraskap.
- En utvecklad samverkan med vårdcentralen för att utveckla föräldraskapsstödet till föräldrar med barn som ej går på förskola.

*I begreppet föräldrar inkluderas barnets vårdnadshavare, god man och övriga betydelsefulla vuxna i barnets hem- och uppväxtmiljö.